

■ Віншуем!

ГЛЫБАКАВОДНАЯ ЛІТАРАТУРНАЯ РАКА

70 гадоў — з «Нёманам»

Гэта свята для тых, хто любіць чытаць. Гэта свята падаравалі Беларусі, калі яна перажывала цяжкія часы аднаўлення пасля вайны. Людзі, якія прайшлі праз пакуты на шляху да міру, хацелі прыкмет мірнага жыцця. Калі ласка: мастацкая творчасць, літаратура. Тое, дзе душа адпачывае. І для гэтага ўжо быў час.

70 гадоў з выхаду першага нумара часопіса былі рознымі. Таму што спачатку ён — альманах, за які адказвала рэдкалегія, потым часопіс падпісваюць рэдактары — і гэта асобы, сярод якіх, напрыклад, былі народныя пісьменнікі Беларусі Іван Шамякін, Пімен Панчанка, Андрэй Макаёнак... Усе, каму выпала працаваць у гэтым часопісе за савецкім часам, стваралі яму славу і прэстыж. Наогул, тады «тоўстыя» часопісы былі ў пашане. Гэта быў у пэўным сэнсе тытул. «Тоўстымі» іх называлі не толькі з прычыны колькасці старонак. «Тоўсты» — значыць, важкі. Пávaжаны.

За што пávaжалі «Нёман», беларускі літаратурны часопіс на рускай мове? За тое, што знаёміў з найлепшымі айчыннымі творами. За тое, што ўмеў рабіць вядомымі іх аўтараў на абшарах Савецкага Саюза. За тое, што друкаваў у Беларусі выдатныя творы пісьменнікаў іншых рэспублік і нават усяго свету.

Адзін з былых галоўных рэдактараў «Нёмана» Алесь Жук успомніў тыя часы, калі часопіс быў папулярны на тэрыторыі ад Брэста да Курыл і меў агульны тыраж 180 тысяч экзэмпляраў, а колькасць яго падпісчыкаў па Беларусі вагалася ў межах 13-18 тысяч. «Думалі, як прыцягнуць чытача, і друкавалі тых, каго хацелі чытаць, напрыклад Маркеса. Але і пасля тыраж не знізіўся — удалася трымаць увагу, у тым ліку за кошт твораў, якія нараджаліся ў Беларусі». Існаванне выдання і прэстыж

Міністр інфармацыі Рэспублікі Беларусь Лілія АНАНІЧ віншуе галоўнага рэдактара часопіса «Нёман» Аляксея ЧАРОТУ.

залежаць ад таго, што ёсць у рэдакцыйным партфелі. «Нёман» арыентаваўся на высокамастацкія творы.

Хто і за што пávaжае гэты часопіс ў нашы дні? У прывітанні Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнка ў адрас рэдакцыйнага калектыву адзначана, што часопіс «працягвае традыцыі знакавага літаратурнага выдання нашай краіны». Міністр інфармацыі Беларусі Лілія АНАНІЧ гэта падкрэсліла, калі звярталася да тых, хто робіць часопіс у нашы дні, трымаючы ўзровень, закладзены папярэднікамі. Былі вітанні ад намесніка прэм'ер-міністра Наталлі Качанавай, міністра культуры Барыса Святлова.

Часопіс, які адчувае час, працуе на чалавека разам з іншымі перыядычнымі выданнямі Беларусі, атрымлівае віншаванні ад калег. Добрым партнёрам, напрыклад, з'яўляецца газета «СБ. Беларусь сегодня». Намеснік галоўнага рэдактара газеты

Галіна Тарапецкая павіншавала калектыў «Нёмана»: адну справу для Беларусі робяць розныя выданні, калі праз словы даносяць сэнс. Сакрэт аўтарытэту «тоўстых» часопісаў — у магутным літаратурным падмурку.

Ад Саюза пісьменнікаў Беларусі віншаванні перадаў першы сакратар Саюза пісьменнікаў Генадзь Пашкоў. Ён трымаў юбілейны нумар з асаблівым пачуццём: «Я ўспомніў 70-я гады, калі ў першы раз у «Нёмане» была надрукавана падборка вершаў з прадмовы Анатоля Вялюгіна. Я помню, як Браніслаў Спынчан вельмі беражліва ставіўся да ўсіх пісьменнікаў, але асабліва да маладых як да будучыні літаратуры. Мне вельмі прыемна ў юбілейным нумары ўбачыць свае вершы».

Уладзіслаў Цыдзік, намеснік старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па аграрнай паліты-

цы, успомніў, як у гады свайго юнацтва імкнуўся выпісваць часопіс, «які адлюстроўвае нашу духоўнасць».

Пávaжаюць «Нёман» і па-за межамі Беларусі. За што, патлумачыў Алесь Бадак, галоўны рэдактар часопіса ў 2009–2014 гадах: «Нёман» выстаяў у складаныя часы, калі адзначалася падзенне цікавасці да друкаваных выданняў. Але ён яшчэ і аб'яднаў пісьменнікаў з краін СНД. Яны выказваюць светлую зайдзрасць да нашых літаратурных выданняў, таму што «Нёман» не проста выходзіць, ён мае тыраж, пра які ў многіх былых рэспубліках сёння толькі мараць». Акрамя таго, часопіс ажыццяўляе шэраг міжнародных творчых праектаў, што адзначана ў віншаванні Дзяржаўнага сакратара Саюзнай дзяржавы Рыгора Рапаты. «Нёман» ведаюць па-за межамі Беларусі тыя, хто цікавіцца мастацкай творчасцю ў нашай краіне.

Але «Нёман» — наш. І па ім можна зразумець асноўныя тэндэнцыі, якія сёння ёсць у грамадскім жыцці Беларусі, на якія рэагуюць творцы,

а потым іх прадстаўляе рэдакцыя (невялікая, над часопісам працуюць 6 чалавек) на чале з рэдактарам Аляксеем Чаротам. Дырэктар — галоўны рэдактар «Выдавецкага дома «Звязда» (у якім выдаецца і «Нёман») Алесь Карлюкевіч патлумачыў задачы на сёння: «Мы займаемся прадстаўленнем беларускай літаратуры на рускай мове і рускай літаратуры ў Беларусі, творчасці тых пісьменнікаў, якія ў цесным кантакце з Беларуссю. Часопіс актыўна прадстаўляе гісторыю нашай краіны, цікавыя публіцыстычныя матэрыялы, шмат публікацый літаратуразнаўцаў, дзякуючы ў тым ліку партнёрству з Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі. «Нёман» накіраваны на пошук новых ідэй і аўтараў, здольных у складаных умовах — не зусім спрыяльных у сусветнай прасторы — займацца мастацкай творчасцю. Калектыў прыцягвае гэтых людзей, каб весці размову з чытачом».

Марыя АСПЕНКА

Наталля КАЗАПАЛЯНСКАЯ і Наталля САВЕТНАЯ «адкрываюць» гісторыю «Нёмана» розных гадоў.